

В. Б. Череватюк,

кандидат історичних наук, доцент

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4077-206X>

ВПЛИВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ В ПЕРІОД ВІЙНИ

Національний авіаційний університет
проспект Любомира Гузара, 1, 03680, Київ, Україна
E-mail: vitacherev@ukr.net

Мета: проаналізувати вплив громадянського суспільства на ефективність інформаційної політики держави в період повномасштабної агресії. **Методи:** застосовано загальнонаукові та спеціально-юридичні методи наукового пізнання, зокрема: системно-структурний та функціональний методи, метод спостереження, метод узагальнення, методи аналізу та синтезу. **Результати:** забезпечення ефективної інформаційної політики в надскладних умовах війни, зумовила актуалізацію теоретичного розгляду, в тому числі й питань взаємодії інститутів державної влади з інститутами громадянського суспільства. У статті досліджується інституційний феномен їх взаємодії у забезпеченні ефективної інформаційної політики. **Обговорення:** основоположною передумовою становлення та сучасних механізмів взаємодії інституцій держави та громадянського суспільства є поступове впровадження на державному рівні вдалих громадських ініціатив та програм. Суперечливою є монополія держави на функції, що можуть належати інституціям громадянського суспільства.

Ключові слова: інформаційна політика; громадянське суспільство; державна влада; інформаційна безпека.

Постановка проблеми та її актуальність. Історичні виклики, з якими зіткнулася Україна, спонукають нас до вибудовування нової системи взаємовідносин науки і суспільства, державних інститутів та інститутів громадянського суспільства, підвищення її значимості як у науково-технічному прогресі та інноваціях, так і в посиленні обороноздатності країни, прийнятті суспільно-значущих рішень, формулюванні національних стратегій розвитку, воєнних доктрин тощо. Цілком зрозуміло, що й інформаційна політика України сьогодні повинна бути максимально вираженою та спрямованою на реалізацію головної мети – перемоги у війні. Ефективна інформаційна політика держави сприяє забезпеченню національної безпеки держави, її суверенітету і незалежності. Щодо України, то, звичайно ж, ми не можемо не звернути увагу на ті прорахунки нашої інформаційної політики, які

були допущені протягом усіх років незалежності. Можливо це суб'єктивна думка, але вважаємо, що не дивлячись на велику кількість теоретичних досліджень, практична сторона цієї проблеми так і не була реалізована. Всі говорили про загрозу, але ніхто до кінця не був упевнений у реалізації терористичних намірів нашого північного сусіда, про які російська пропагандистська машина кричала на весь світ. На жаль, мусимо визнати, що ми не зуміли належним чином протистояти інформаційній війні, яка потужно велася проти нашої держави протягом багатьох років. Слухаючи відверту брехню стосовно нашої держави, ми, в більшості випадків, вважали що далі розмов справа не піде. Але цю брехню слухав і увесь світ, так як російська пропаганда та її наративи активно просувалися і в самій Росії, і за її межами. Спотворення образу України, нашої історії і звичаї не тільки в очах

росіян, а й усього світу вже багато років поспіль було на вістрі російської пропаганди. Навіть обмеження, які були впроваджені на початку березня 2022 року в ЄС щодо російських каналів, уже не змогли в повній мірі зупинити той масив брехливої, поширеної на весь світ інформації. Після повномасштабного вторгнення в Україну Росія продовжує повністю контролювати інфопростір всередині країни та за її межами, а також просуває власні наративи, маніпулює фактами й намагається відвернути увагу від важливих подій і своїх злочинів. Не дивлячись на те, що чимало європейських держав заборонили трансляцію російських каналів, пропаганда Кремля залишається доступною і шукає резервні способи доставки сигналу до аудиторії в усьому світі. Виходячи із вищевикладеного, першочергових завдань для української дипломатії, національної інформаційної команди, інститутів громадянського суспільства ще дуже і дуже багато: потрібно не лише донести до західних регуляторів та політиків заклики заблокувати російську пропаганду, а й вплинути на громадську думку їхніх суспільств, аби відключення Russia Today не сприймалось як утиски свободи слова. Досвід України засвідчує, що російська пропаганда – токсична й небезпечна для будь-якого інформаційного простору і її потрібно викоринювати.

Виходячи з теми нашого дослідження, важливо актуалізувати проблему саме впливу громадських інституцій на інформаційну політику держави в період повномасштабної війни. Вирішити це завдання можливо лише проаналізувавши, як активність громадських ініціатив може підвищувати ефективність інформаційної політики і частину яких своїх повноважень, пов'язаних з інформаційною політикою, держава може делегувати громадянському суспільству.

Мета статті полягає у дослідженні впливу громадянського суспільства на ефективність інформаційної політики держави в період війни.

Аналіз найновіших досліджень і публікацій щодо цієї теми, спонукає нас до переосмислення суті великої кількості питань, пов'язаних, зокрема, із виникненням і зміною діяльності значної кількості громадських інституцій саме

після початку відкритої збройної агресії проти України. Тому важливим є виокремлення не вирішених раніше частин загальної проблеми взаємодії інститутів громадянського суспільства та інститутів державної влади. Значний інтерес науковців щодо суті, завдань, соціально-політичної ролі громадянського суспільства спостерігаємо у працях О. Бакуменко, Г. Гука, А. Кваці, А. Колодія, В. Марпиненка, Ю. Сурміна, В. Сіренка, В. Тимошенко, Т. Ковальчука, Н. Філик та інших. Взаємодію громадянського суспільства та держави досліджували М. Бойчук, І. Воронов, О. Дніпров, Т. Краснополська, О. Тихомирова, В. Скворець, В. Череватюк та ін. Також у контексті даної проблеми варто відзначити наукові розвідки з дослідження принципів, цілей, векторів інформаційної політики держави, що були предметом дослідження В. Брижка, О. Голобуцького, Ю. Іванченка, О. Твердохліба, І. Сопілко, В. Ліпкана та ін. Аналіз робіт, присвячених виявленню взаємозв'язків і взаємовпливів між інформаційною політикою держави та громадянським суспільством, дасть змогу розробити належну теоретико-методологічну основу дослідження відповідного впливу.

Виклад основного матеріалу. Реалізація державної інформаційної політики, на думку В. Негодченко, повинна відбуватися за допомогою сукупності правових механізмів та організаційних заходів, у результаті застосування яких має бути досягнуто позитивний ефект: гармонізація інтересів людини, суспільства та держави в інформаційній діяльності; недопущення незаконного розповсюдження, застосування і порушення цілісності інформації [1, с. 77]. Як зауважують Сергій Сірий, Юлія Турченко, інформаційна політика виконує функцію об'єктивного формування світоглядних позицій громадян, сприяє реальній фактологічній інформованості суспільства та надає всебічний аналіз та аналітичну оцінку процесам безпеки у світі. Державна інформаційна політика є ефективним інструментом функціонування інформаційного суспільства та передбачає залучення до політичного життя різних соціальних груп, вільний доступ до влади та пріоритетні напрямки внутрішньої і зовнішньої політики. Демократизація держави, відбувається також і за рахунок державної ін-

формаційної політики, що, в свою чергу, сприяє зміцненню громадянського суспільства, задоволенню інтересів його суб'єктів та захисту їх прав та свобод [2, с. 238].

Питання становлення ефективної інформаційної політики у воєнний час набуває ще більшої значимості, оскільки науково обґрунтована політика сприяє досягненню високого рівня інформаційної безпеки, яка останнім часом стає однією з найважливіших складових національної безпеки і відповідно добробуту країни. В контексті вищезначеного, основними завданнями державної інформаційної політики є: удосконалення нормативно-правового забезпечення для побудови міцного підґрунтя сучасного інформаційного суспільства; трансформація та модернізація інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури; підвищення якості інформаційних, телекомунікаційних технологій; підготовка нас до життєдіяльності у новому інформаційному просторі; ефективне використання національних інформаційних ресурсів та забезпечення вільного доступу до них; забезпечення громадян суспільно значущою інформацією і розвиток незалежних засобів масової інформації тощо. Виконання поставлених завдань сприятиме підвищенню ефективності інформаційної політики держави. Як вважає А. Козьміних, все це можливе лише за умови дотримання певних принципів, серед них: регулярність інформаційного обміну між державою та громадянським суспільством та всередині державного апарату має носити постійний характер, органи публічної влади мають на регулярній основі проводити широке інформування, налагоджувати зворотній зв'язок з громадянами та інститутами громадянського суспільства [3, с. 51].

Таким чином, державна інформаційна політика буде ефективною лише в разі, якщо вона носить комплексний, системний характер і, безумовно, буде прозора, відкрита, спрямована на узгодження інтересів громадян, суспільства і держави. Досвід показує, що процес формування інформаційної політики найчастіше супроводжується превалюванням інтересів держави над інтересами громадян та громадянського суспільства. Це співвідношення потрібно змінювати, обов'язково враховувати різноманітність ду-

мок, джерел інформації, гарантії отримання достовірних та надійних відомостей. Адже саме ефективна інформаційна політика сприяє зростанню рівня довіри суспільства до влади, налагодженню постійного діалогу держави та громадянського суспільства, підвищенню рівня політичної участі громадян в реалізації демократичних реформ.

У контексті нашого дослідження, не зайвим буде зауважити, що підвищення ефективності інформаційної політики України під час війни, сприяє досягненню високого рівня інформаційної безпеки, яка є однією з найважливіших складових національної безпеки. Адже ефективна інформаційна політика підвищує рівень довіри суспільства до влади, налагоджує постійний діалог держави та громадянського суспільства, заохочує громадян до участі в демократичних реформах.

Сандра Браман зауважує, що інформаційна політика має включати прийняття рішень і практику, які формують умови, за яких ми можемо дізнаватися про фактори, що формують світ, у якому ми живемо, говорити один з одним про спільні питання, що становлять суспільний інтерес, і проявляти свободу волі в нашому житті як окремих людей, так і спільнот. Все це напряму пов'язано із правами і свободами людини та громадянина [4]. Тому роль громадянського суспільства у формуванні інформаційної політики держави є беззаперечною. Які ж процеси відбуваються з громадянським суспільством сьогодні в Україні, як громадські недержавні інституції справляються із загрозами, спровокованими збройною агресією, інформаційною війною? Якщо аналізувати стан розвитку громадянського суспільства в час війни, то можна стверджувати, що авторитет держави, особливо в особі президента, як головнокомандувача Збройних Сил України зростає. Але якщо говорити про довіру до державних інституцій, то вони все ж іще не в змозі реагувати на всі запити суспільства, тому, як і раніше, громадські рухи набувають особливого значення. Для більшості з нас уже цілком зрозуміло, що чим більшим буде тиск громади на владу, тим швидше ми отримаємо результат – країну вільних людей. Влада має усвідомити, що тільки діалог із

громадськістю, відкритість і прозорість у реалізації публічної політики, доступ до інформації є одним із ключових напрямів у процесі подальшого утвердження в Україні демократичних принципів діяльності держави в умовах реформування усіх сфер суспільного життя, а також і є головним елементом розвитку громадянського суспільства.

Закономірно, що без громадянського суспільства не може належним чином формуватися національний інформаційний простір, у той час як і становлення повноцінного громадянського суспільства неможливе без інформаційного простору. Особливо важливою є активність інститутів громадянського суспільства в секторі інформаційної безпеки, що пов'язано насамперед із тим, що держава не зовсім справляється і має невелику кількість ресурсів для протидії загрозам і викликам, які з'являються у даній сфері. Громадянські інституції, при наявності достатньо високого рівня політичної культури та досконалої нормативної бази, є важливими союзниками держави у сучасній інформаційній війні. Тому важливо у цьому контексті визначити основні інститути, які є учасниками процесу реалізації цілей безпекової політики в інформаційній сфері та проаналізувати основні принципи їх співпраці із виконавчими та безпековими структурами.

В період повномасштабної війни ще більш очевидним видається той факт, що ресурсів влади (в особі уряду, виконавчих структур, парламенту, президента і т.д.) недостатньо для ефективного захисту інформаційного простору країни від зовнішніх та внутрішніх ризиків. Через це владні структури змушені звертатися за допомогою до громадських організацій та інститутів, які часто виступають у ролі стратегічного союзника держави. Йдеться, перш за все, про громадські організації, спілки, рухи, неурядові групи, аналітичні центри, засоби масової інформації [5, с. 13].

Протягом останніх років інститути громадянського суспільства сприяли системі публічного управління в гарантуванні інформаційної безпеки і гнучко реагували на зміну суспільних потреб унаслідок дії внутрішніх і зовнішніх чинників. Можна також стверджувати, що ін-

ститути громадянського суспільства завжди формували інформаційне поле держави.

У п. 3 Доктрини інформаційної безпеки України аргументовано, що налагодження ефективної взаємодії органів державної влади й інститутів громадянського суспільства під час формування і реалізації державної політики в інформаційній сфері є життєво важливим інтересом суспільства і держави [6, с. 15].

Як вважає Яковлев П.О., з метою попередження актів інформаційної агресії проти України громадські об'єднання можуть вільно обирати засоби і способи добування і поширення інформації. Це може бути і усне поширення, використання друкованих матеріалів, використання засобів масової інформації й Інтернету, і використання можливостей теле- і радіокомунікаційного зв'язку тощо. Інформаційна підтримка громадських об'єднань суб'єктів державного управління у процесі реалізації правотворчої функції буде сприяти повноцінному врахуванню інформації, що відображає справжні інтереси населення або соціальних груп у процесі розроблення нормативно-правових актів [7, с. 139].

19 березня 2022 року Президент України підписав Указ № 152/2022, яким ввів у дію рішення Ради національної безпеки і оборони України «Щодо реалізації єдиної інформаційної політики в умовах воєнного стану». Раніше РНБО України, «враховуючи пряму військову агресію з боку Російської Федерації, активне поширення державою-агресором дезінформації, викривлення відомостей, а також виправдовування або заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, з метою донесення правди про війну, забезпечення єдиної інформаційної політики в період дії в Україні правового режиму воєнного стану», вирішила: «Установити, що в умовах воєнного стану реалізація єдиної інформаційної політики є пріоритетним питанням національної безпеки, забезпечення якої реалізується шляхом об'єднання усіх загальнонаціональних телеканалів, програмне наповнення яких складається переважно з інформаційних та/або інформаційно-аналітичних передач на єдиній інформаційній платформі стратегічної комунікації – цілодобовому інформаційному

марафоні «Єдині новини #UАразом», – йдеться в додатку до Указу Президента України [8].

Проте, не дивлячись на складний час, все ж деякі телеканали і їх власники піднімають дискусію у суспільстві, про порушення свободи слова, вважаючи що війна – не виправдання для закриття телеканалів, зокрема, мова йде про «Прямий», «П'ятий» та «Еспресо». У цьому контексті й деякі правозахисні громадські об'єднання опублікували звернення, де зазначають, що після початку широкомасштабного вторгнення Росії в Україну 24 лютого кілька великих телеканалів («1+1», ICTV, «Суспільне», «Рада», «Інтер», «Україна 24») добровільно вирішили об'єднатися в інформаційний марафон, чергуючи ведення новинних програм між собою. Водночас багато загальноукраїнських телеканалів далі продовжували мовлення як у межах загального марафону, так і самостійно. Зокрема, «Прямий», «Еспресо» та «5 канал» 12 годин брали участь в загальноукраїнському телемарафоні, а 12 годин здійснювали мовлення за власним графіком або у співпраці з іноземними медіа. Автори звернення вважають, що плюралізм не наносить шкоди під час війни, видається принципово важливим зберігати його, адже в мирний час він є основою розвинених суспільств, а переоцінити користь від нього просто неможливо [9].

Рівень нашої підтримки, обсяги допомоги, масштаби запроваджених проти агресора санкцій, прямо залежать від того, наскільки до світу буде донесена правда про війну в Україні. За цих 200 днів війни напевне було зроблено набагато більше, ніж за останні роки, так як об'єктивні дані свідчать, що перший раунд інформаційного протистояння Україна виграє. Відкритість, високий професійний рівень організації інформаційної кампанії Офісом президента, Міноборони, МЗС та українськими журналістами, готовність і вміння відстоювати нашу позицію у світових ЗМІ, активно працювати у соціальних мережах, – все це було сприйнято і зробило прорив у інформаційному просторі, на відміну від нескінченної і відвертої брехні кремлівських агітаторів і пропагандистів. Роботи попереду ще дуже багато, так як російський наратив, що всі вже втомились від війни, постійно

мусується, з метою створити негативний імідж навколо України на міжнародній арені, відповідно, перешкодити нам в отриманні новітніх технологій.

Висновки. Підсумовуючи викладене, зазначимо, що успішне впровадження моделі ефективної інформаційної політики можливе лише за умови співпраці інститутів державної влади та інституцій громадянського суспільства. Чим ширшим буде спектр співробітництва, тим ефективнішою буде інформаційна політика держави. Можна констатувати, що основоположною передумовою становлення та сучасних механізмів взаємодії інституцій держави та громадянського суспільства є поступове впровадження на державному рівні вдалих громадських ініціатив та програм. Зазначимо, що суперечливою є монополія держави на функції, що можуть належати інституціям громадянського суспільства.

Література

1. Негодченко В. Основні напрями державної інформаційної політики в Україні. *Підприємство, господарство і право*. 2016. № 4. С. 77-81. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2016/04/15.pdf>
2. Сірий С., Турченко Ю. Інформаційна політика України доби глобалізації: теоретичний аналіз. *Політичний менеджмент*. 2012. № 4-5. С. 238. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/siryi_informatsiina.pdf
3. Козьмініх А.В. Інформаційна політика в умовах демократичного транзиту. *Політична культура та ідеологія*. 2020. № 3. С. 51. DOI: 10.31558/2519-2949.2020.3.6.
4. Sandra Braman. *Defining Information Policy*. January, 2011. URL: https://www.researchgate.net/publication/281600906_Defining_Information_Policy. DOI: 10.5325/jinfopoli.1.2011.1
5. Головка А.А. Інститути громадянського суспільства в системі інформаційної безпеки України. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2015. Випуск 3/4(27/28). С. 13-16.
6. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України»:

Указ Президента України від 25 лют. 2017 р. № 47/217. *Офіційний вісник Президента України*. 2017. № 5. С. 15.

7. Яковлев П.О. Взаємодія суб'єктів публічного управління та інститутів громадянського суспільства в забезпеченні інформаційної безпеки України. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2019. Том 2. № 3(28). С. 139-142. DOI: [https://doi.org/10.32837/pyuv.v2i3\(28\).375](https://doi.org/10.32837/pyuv.v2i3(28).375)

8. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 березня 2022 року «Щодо реалізації єдиної інформаційної політики в умовах воєнного стану»: Указ Президента України від 19 бер. 2022 р. № 152/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1522022-41761>.

9. Звернення правозахисних організацій щодо вимкнення з цифрової мережі каналів «Прямий», «Еспресо» та «5-й». URL: <https://pen.org.ua/claims/zvernennya-pravozahysnyh-organizatsij-shhodo-vymknennya-z-tsyfrovoyi-merezhi-kanaliv-pryamyj-espreso-ta-5-j/?fbclid=IwAR1>

References

1. Nehodchenko V. Osnovni napriamy derzhavnoi informatsiinoi polityky v Ukraini. *Pidpriemnytstvo, gospodarstvo ta pravo*. 2016. № 4. С. 77-81. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2016/04/15.pdf>

2. Siryi S., Turchenko Yu. Informatsiina polityka Ukrainy doby hlobalizatsii: teoretychnyi analiz. *Politychnyi menedzhment*. 2012. № 4-5. С. 238. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/siryi_informatsiina.pdf

3. Kozminykh A.V. Informatsiina polityka v umovakh demokratychnoho tranzytu. *Politychna kultura ta ideolohiia*. 2020. № 3. С. 51. DOI: 10.31558/2519-2949.2020.3.6.

4. Sandra Braman. Defining Information Policy. January, 2011. URL: https://www.researchgate.net/publication/281600906_Defining_Information_Policy. DOI: 10.5325/jinfopoli.1.2011.1

5. Holovka A.A. Instytuty hromadianskoho suspilstva v systemi informatsiinoi bezpeky Ukrainy. *Visnyk NTUU «KPI». Politolohiia. Sotsiolohiia. Pravo*. 2015. Vypusk 3/4(27/28). С. 13-16.

6. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 29 hrudnia 2016 roku «Pro Doktrynu informatsiinoi bezpeky Ukrainy»: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 25 liutoho 2017 r. № 47/217. *Ofitsiyni visnyk Prezydenta Ukrainy*. 2017. № 5. С. 15.

7. Iakovliev P.O. Vzaiemodiia subiektiv publicnogo upravlinnia ta instytutiv hromadianskoho suspilstva v zabezpechenni informatsiinoi bezpeky Ukrainy. *Prykarpatskyi yurydychnyi visnyk*. 2019. Том 2. № 3(28). С. 139-142. DOI: [https://doi.org/10.32837/pyuv.v2i3\(28\).375](https://doi.org/10.32837/pyuv.v2i3(28).375)

8. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 18 bereznia 2022 roku «Shhodo realizatsii yedynoi informatsiinoi polityky v umovakh okuvoiennoho stanu»: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 19 bereznia 2022 r. № 152/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1522022-41761>.

9. Zvernennia pravozakhysnykh orhanizatsii shhodo vymknennia z tsyfrovoyi merezhi kanaliv «Priamyi», «Espreso» ta «5-y». URL: <https://pen.org.ua/claims/zvernennya-pravozahysnyh-organizatsij-shhodo-vymknennya-z-tsyfrovoyi-merezhi-kanaliv-pryamyj-espreso-ta-5-j/?fbclid=IwAR>

Viktoriya Cherevatiuk

**THE INFLUENCE OF CIVIL SOCIETY
ON THE EFFECTIVENESS OF THE INFORMATION POLICY
OF THE STATE DURING THE PERIOD OF WAR**

National Aviation University
Liubomyra Huzara Avenue, 1, 03680, Kyiv, Ukraine
E-mail: vitacherev@ukr.net

Purpose of the article: to analyze the influence of civil society on the effectiveness of the information policy of the state during the period of full-scale aggression. **Methods:** general and scientific and special and legal methods of scientific knowledge, namely: systemic and structural and functional methods, method of observation, method of generalization, methods of analysis and synthesis have been applied. **Results:** ensuring the effective information policy in the extremely difficult conditions of the war led to the actualization of the theoretical consideration, including issues of interaction between the institutions of state power and the institutions of civil society. An author examines the institutional phenomenon of their interaction in ensuring the effective information policy. **Discussion:** the fundamental prerequisite for the formation and modern mechanisms of interaction between state institutions and civil society is the gradual implementation at the state level of successful public initiatives and programs. The state's monopoly on functions that may belong to civil society institutions is controversial. The activity of civil society institutions in the information security sector is especially important, which is primarily due to the fact that the state has a small amount of resources to counter the threats and challenges that appear in this area. Civil institutions, at a sufficiently high level of political culture and a perfect regulatory base, are important allies of the state in the modern information war. In the period of a full-scale war, the fact that the resources of the power (in the form of the government, executive structures, parliament, president, etc.) are not enough to effectively protect the country's information space from external and internal risks seems even more obvious. Thus, the power structures are forced to turn for help to public organizations and institutions, which often act as a strategic ally of the state. First of all, we are talking about public organizations, unions, movements, non-governmental groups, think tanks, mass media, etc.

Key words: information policy; civil society; state power; information security.

Стаття надійшла до редакції 02.09.2022